

Filipiinlasi tabas sajandi torm. Ekspressi küsimustele vastab klimatoloog Ain Kallis

Krister Kivi

Klimatoloog Ain Kallis

Miks kandis Filipiine tabanud supertorm kahte nime?

Nimed orkaanidele või taifuunidele kooskõlastatakse üldiselt maailma meteoroloogiaorganisatsiooni (WMO) poolt. Siiski pannakse mõnel pool ka kohalikke nimesid, näiteks Filipiinide ilmteenistus PAGASA pani Yolanda nimeks taifuunile, mis rahvusvahelises nimekirjas kandis nime Haiyan (hiina keeles tormipääsuke). Rahvusvahelises nimekirjas võib leida selle kandi nimede hulgas ka nimesid nagu Malakas, Aru, Isa, Kala.

Kas asjaolul, et Haiyan/Yolanda oli sedavõrd hävitav, on seos globaalse soojenemisega? Ning miks tõi just seekordne torm kaasa võimsa meretõusu?

Seekordne taifuun oli võimas nii tuule kiiruse (maksimaalsed 1 minuti keskmised kiirused 88 m/s ehk 4. koht taifuunide seas; rekord Nancy 1961. a 95 m/s Jaapani merel) kui ka madala õhurõhu poolest (895 mb).

Hukkunute arvult oli Yolanda teisel kohal 1881. a taifuuni järel (ligi 20 000 hukkunut).

Miks oli Yolanda nii võimas, sellele küsimusele pole lihtne vastata. Kui 2005. aasta erakordse uputuse Pärnus põhjustas mitme asjaolu (kõrge merevee tase, pikka aega "õigest" suunast puhunud tugev tuul, jää puudumine), siis nimetatud taifuuni puhul võib olla tegemist globaalse kliimamuutusega, nagu seda mainiti viimasel kliimakonverentsil.

Teiste ekspertide hinnangul võib torm olla seotud hoopis nn Maddeni-Juliani võnke ilminguga. Too nähtus viib perioodilistele muutustele õhu soojuses ookeani kohal, seega oleks tegu vaid kliima normaalse kõikumisega. Nii et selget seost kliima soojenemisega pole.

Tarmo Soomere andmetel võivad juba tuuled kiirusega 60 m/s kuhjata üles 5–6 meetri kõrguse veevalli.

Mis on vahet taifuunil ja orkaanil?

Tugevaid troopilisi tsükloneid kutsutakse erinevalt sõltuvalt asukohast, näiteks Atlandi ookeanil ja Vaikse ookeani idaosas orkaanideks, Vaikse ookeani lääneosas (Jaapani ja Hiina merel) taifuunideks, India ookeanil aga lihtsalt tugevateks tsükloniteks.